

INLEIDING

Ook dit jaar weer waren de beraadslagingen binnen de jury heftig en diepgaand. De jury ziet dit als een goed teken want als één van de genomineerden voor de Award zodanig met kop en schouders boven de andere nominaties uitsteekt dat de juryleden het onmiddellijk eens zijn is dat niet alleen minder bevredigend. Het betekent ook dat het kwaliteitsverschil erg groot is en daarvan was dit jaar geen enkele sprake. Alle projecten waren van een meer dan goed gehalte. Alle betrokkenen hadden duidelijk hun beste beentje voor gezet.

De taak van de jury was dit jaar zo moeilijk dat tot uitzonderlijke aanbevelingen moest worden besloten.

Ik kom daar later op terug.

KORTE SAMENVATTING GENOMINEERDEN

Er waren vijf genomineerden voor de PassiefBouwen Award 2011.

In alfabetische volgorde op plaatsnaam zijn dit:

Beek **nieuwbouw, sociale huurwoningen**
Bodegraven **nieuwbouw, particuliere woning**
Goor **nieuwbouw, sociale huurwoningen**
Kloetinge **nieuwbouw, school**
Tilburg **renovatie, sociale huurwoningen.**

Alvorens tot een afweging komen volgt hier een korte beschrijving van de verschillende genomineerde projecten.

Project Beek:

In Beek is een project van 21 woningen gerealiseerd, bestaande uit 8 koop- en 13 huurwoningen. Alle woningen hebben een extreem goede energieprestatie. De initiatiefnemers hebben ervoor gekozen voor de huurwoningen nog een stapje verder te gaan en die alle uit te voeren op passief niveau. deze woningen zullen gedurende drie jaar worden bemeten.

Er is veel aandacht besteed aan de informatie van geïnteresseerde bewoners, waarbij specifieke deskundigen aanwezig waren en waar alle mogelijke vragen in vrijheid konden worden gesteld en daarna is een extra informatiebijeenkomst georganiseerd voor de toekomstige bewoners.

De huur voor deze sociale huurwoningen is uitgekomen onder de huursubsidiegrens, zodat bewoners hierop een beroep kunnen doen.

Project Bodegraven:

Het buitenHUIS is de eerste vrijstaande woning in Nederland die blijkens metingen aan de strenge, internationale passiefhuis norm voldoet. Dit houdt in dat de woning zeer goed is geïsoleerd en kierdicht gebouwd. In de woning zijn tal van innovatieve technieken toegepast, waardoor de woning meer energie opwekt dan verbruikt.

Licht en lucht zijn nodig om gezond te wonen. De woning is daarom royaal voorzien van te openen ramen, die in gesloten stand echter perfect zijn afgedicht. Drievoudig glas zorgt ervoor dat de warmteverliezen tot een minimum beperkt blijven. Toetreding van mooi diffuus daglicht diep in de woning wordt bereikt met nanogel, dat toegepast is in de lichtstrook in de hal.

Het buitenHUIS gaat zelfs een stap verder door meer energie op te wekken dan in huis op jaarbasis nodig is. Het overschot is voldoende om met een toekomstige elektrische auto 15.000 kilometer per jaar te rijden.

Project Goor:

In een totaal vernieuwingsproject van 450 woningen worden 57 woningen extra energiezuinig gebouwd. Van die 57 woningen zijn 8 woningen volgens de principes van passief bouwen gerealiseerd. Van die 8 woningen nemen er 2 deel in een regionaal samenwerkingsproject om tot 50 energieneutrale woningen te komen.

Binnen het project zal uitgebreid worden bemeten om verschillende concepten met elkaar te kunnen vergelijken. De initiatiefnemers spreken een duidelijke voorkeur uit voor het passief concept.

Over het gehele project is uitgebreid gecommuniceerd en met toekomstige bewoners zijn bijeenkomsten georganiseerd. Er is een indrukwekkende documentatie systematisch en grondig opgebouwd en uitgedragen. Met de media is goed gecommuniceerd.

Een bijzonder aspect is dat het totale project wordt gerealiseerd in een gebied dat direct grenst aan het stadscentrum.

Project Kloetinge:

In Kloetinge is een school voor bijzonder onderwijs gerealiseerd.

De school is weliswaar gekoppeld aan een kliniek maar de leerlingen die de school bezoeken komen ook van elders.

In algemeen gaat het om leerlingen die het best gedijen in een comfortabele omgeving zonder versturende externe prikkels. Dat was bij de initiatiefnemers mede een reden om de mogelijkheden van passief bouwen te onderzoeken.

Er is een uitgekiend ontwerp gemaakt waarbij zowel basis als middelbaar onderwijs in de school een plaats vinden en waarbij een uitgekiende kleurkeuze en looproutes ervoor zorgen dat deze elkaar zo weinig mogelijk hinderen.

Het uiteindelijk gekozen passief ontwerp is op bijzondere wijze in regie gebouwd om op die manier de meest geschikte toeleveranciers zo goed mogelijk aan elkaar te kunnen koppelen.

Project Tilburg:

In Tilburg werden acht bestaande rijtjeshuizen als proef/pilootproject voor ongeveer 200 gelijksoortige huizen op passief niveau gebracht.

Er is gebruikt gemaakt van ervaringen elders, zodat wederom zonder dat de bewoning wezenlijk onderbroken werd, de werkzaamheden werden uitgevoerd. Op alle niveaus is het isolatieniveau drastisch verhoogd. De luchtdichtheid is op het vereiste niveau gebracht. Er is o.m. een balans ventilatiesysteem aangebracht met warmteterugwinning.

Door de werkzaamheden hebben de woningen een aanzienlijke facelift ondergaan. De kosten van de gehele aanpak bleven overzichtelijk.

OVERWEGINGEN VAN DE JURY

U had al begrepen dat de jury het ook dit jaar moeilijk had.

Alle juryleden waren onder de indruk van het inspirerende voorbeeld dat het buitenHuis vormt. Passief bouwen volgens het boekje, creatieve en inspirerende details, een goede keuze voor de resterende warmtebehoefte en een indrukwekkende extra hoeveelheid foto voltaïsche panelen, zodat een netto energieoverschot ontstaat.

Dat de initiatiefnemer "in het vak zit" blijkt ook al uit het feit dat gekozen is voor een warmtepomp en niet de kortzichtige (en foute) conclusie is getrokken dat er zo een netto overschot is aan duurzame elektriciteit dat "dat beetje warmte in de winter" wel met elektrische weerstandsverwarming kan.

Het zou mooi zijn als alle nieuwbouw zo verregaand was.

De jury kan echter de ogen niet sluiten voor de realiteit dat deze oplossingen weliswaar inspirerend zijn maar voor mainstream navolging nog een paar bruggetjes te ver.

De jury ervaart dit als uiterst frustrerend want verleden jaar deed zich een vergelijkbare situatie voor.

De inspirerende en verregaande renovatie van een Middelburgs monument tot passief niveau, ook hier door voorloper initiatiefnemers "uit het vak", viel op basis van dezelfde overwegingen net buiten de prijzen.

Eredivisie

De jury is van mening dat dit soort projecten als inspiratiebron grote aandacht verdient en beveelt het bestuur van de Stichting PassiefBouwen.nl dergelijke projecten onder te brengen in een soort "eredivisie" op een zodanige wijze dat ze de positieve erkenning en aandacht krijgen die ze verdienen. Deze initiatiefnemers verdienen het niet alleen om op bijzondere wijze "in het zonnetje te worden gezet"; hun projecten verdienen meer aandacht dan ze nu krijgen. De jury vertrouwt erop dat het bestuur op basis van deze overwegingen een oplossing vindt die recht doet aan de initiatiefnemers en die de aandacht voor passief bouwen verder bevordert.

Verdere afweging

De jury heeft met veel genoegen kennis genomen van het project Tilburg.

In een project waar 8 woningen op passief niveau worden gerenoveerd als piloot voor een aanpak van 200 gelijksoortige woningen zijn heel mooie oplossingen gevonden.

De jury heeft de indruk dat de betrokken partij goed hebben kennis genomen van eerdere projecten, waaronder de award winnaar van verleden jaar en op basis van daar opgedane ervaringen tot verdere creatieve oplossingen zijn gekomen. Dat betekent dat er leertrajecten zijn ingezet waarbij de passieve aanpak verder wordt geperfectioneerd. De jury krijgt daarbij verder de indruk dat de prijs waartegen de verbeteringen kunnen worden uitgevoerd alleszins aanvaardbaar begint te worden.

In eerdere jaren zou dit project hoge ogen hebben gegooid maar in de concurrentie met o.a. passieve sociale nieuwbouw en een passieve school moest dit project het uiteindelijk afleggen. Dat doet echter niets af aan het zeer positieve oordeel en de grote waardering die de jury heeft voor dit project. Onze complimenten daarvoor!

Het wordt steeds moeilijker

Bij de afweging tussen twee projecten met passieve nieuwbouwwoningen en een nieuwbouw passieve school kwam de jury tot de overweging dat de initiatiefnemers in Goor weliswaar zelf een duidelijke voorkeur hebben uitgesproken voor de passieve aanpak maar tenslotte niet meer dan 8 van 57 energiezuinige woningen ook daadwerkelijk passief uitvoeren, terwijl de initiatiefnemers in Beek heel bewust 13 van de 21 woningen in een project als passief uitvoeren en dan ook nog in de sector sociale huur met een huur die blijft onder de grens voor huursubsidie. In beide projecten wordt bemeten; in beide projecten is veel aandacht besteed aan goede communicatie.

In een afweging van beide projecten komt Beek daarbij net iets voor Goor uit, terwijl het ook nog het eerste gereed gekomen passief project was in de sector sociale huurwoningen.

DE UITEINDELIJKE KEUZE

De jury moest dus uiteindelijk kiezen tussen het project met passieve sociale huurwoningen in Beek en de passieve school in Kloetinge. Gezien het feit dat juist bij scholen veel aandacht moet worden besteed aan het binnenklimaat dat dit bij de extra gevoelige school in Kloetinge juist een keuze was voor passief bouwen is dit project een inspiratiebron die navolging verdient voor alle nieuw te bouwen scholen in Nederland.

Maar wat geldt voor de passieve school in Kloetinge geldt mutatis mutandis voor de passieve sociale woningbouw in Beek. Ook die verdient navolging op grote schaal.

De oplossing

Een jury kan er per definitie niet onderuit om appels met peren te vergelijken, maar in dit geval was de jury van mening dat elke keuze tussen beide inspirerende maar ongelijksoortige projecten onrecht zou doen aan de initiatiefnemers en bovendien een belangrijk maatschappelijk signaal zou wegvallen.

Immers: zowel sociale woningbouw als nieuwbouw van scholen moet in Nederland zo snel mogelijk en op zo groot mogelijke schaal plaats vinden.

Dat het voor renovatie van bestaande bouw goed mogelijk is hebben de winnaars van 2009 en 2010 al overtuigend aangetoond.

Geplaatst voor dit dilemma heeft de jury aan het bestuur van de Stichting PassiefBouwen.nl aanbevolen om dit jaar bij wijze van uitzondering voor beide projecten de PassiefBouwen Award 2011 ter beschikking te stellen.

Het bestuur heeft daarin niet alleen bewilligd maar heeft met de grootst mogelijke spoed een extra exemplaar laten vervaardigen.

Ik vraag dus zowel de vertegenwoordigers van de passieve sociale woningbouw in Beek als van de passieve school in Kloetinge naar voren om de PassiefBouwen Award 2011 in ontvangst te nemen.

Hoe het gaat met een eventuele **Eredivisie PassiefBouwen** zult u later vernemen.

26 januari 2012

Chris Zijdeveld